

2010 квітень №8 (195)

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

За матеріалами

*VI Міжнародної науково-практичної конференції
«Наукова молодь: досягнення та перспективи»*

РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ

Заснований у лютому 1997 року (27)

Свідоцтво про реєстрацію:

серія КВ № 14441-3412ПР,

видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено
до переліку наукових фахових видань України
(педагогічні науки)

Постанова президії ВАК України від 24.09.09 №1-05/4

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(протокол № 7 від 26 лютого 2010 року)

Виходить 2 рази на місяць

Гриднева Н. М., Рудь М. В. <i>Ретроспективний аналіз проблеми виховання дітей-сиріт у суспільстві</i>	86
Кулікова А. Є. <i>Соціальна підтримка й соціальна допомога дітям без вилучення із сім'ї як один з провідних напрямків соціальної роботи з дітьми групи ризику у Швеції</i>	94
Кутнякова І. С. <i>Історіографічний аналіз проблеми підготовки старшокласників до сімейного життя в 70-80 рр. ХХ століття в Україні</i>	99
Мурзіна А. В. <i>Діяльність молодіжних громадських об'єднань як засіб формування соціальної активності особистості</i>	104
Новікова О. Ю. <i>Проблема соціально-педагогічної адаптації людей похилого віку до умов інформаційного суспільства</i>	108
Отравенко О. В. <i>Ставлення до проблеми безбатьківства у США</i>	112

ДОШКІЛЬНА ТА ШКІЛЬНА ОСВІТА

Дядюкіна Є. В. <i>Нетрадиційні прийоми контролю як засіб підвищення математичної підготовки молодших школярів</i>	118
Кальченко Л. В., Рудь М. В. <i>Педагогічні умови профілактики шкільної дезадаптації учнів початкової школи</i>	123
Мишакова Т. В. <i>Особливості формування цілісного світогляду в молодших школярів</i>	130
Наймушина Ю. О. <i>Впровадження педагогічних умов формування виконавської майстерності підлітків-флейтистів у педагогічний процес початкових музичних закладів</i>	134

person: His development through the life cycle / Theodore Lidz. – New York; London: Basic books, 1968. – 573p.

10. The University of the Third Age in Great Britain [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.u3a.org.uk/> **11. Zanden V.,** Huges J. *Sociology*. – Boston (Mass) etc., 1999. – 5.ed. – XXIV, P. 154–165.

Новікова О. Ю. Проблема соціально-педагогічної адаптації людей похилого віку до умов інформаційного суспільства

У статті обґрунтовується необхідність розробки соціально-педагогічних технологій для ефективної адаптації літніх людей до нових умов життя. У статті розглядаються університети третього віку як один із засобів адаптації старшої вікової групи до умов інформаційного суспільства.

Ключові слова: люди похилого віку, інформаційне суспільство, університети третього віку, соціально-педагогічна технологія.

Новикова О. Ю. Проблема социально-педагогической адаптации пожилых людей к условиям информационного общества

В статье обосновывается необходимость разработки социально-педагогических технологий для эффективной адаптации пожилых людей к новым условиям. Университеты третьего возраста рассматриваются как одно из средств адаптации к условиям информационного общества.

Ключевые слова: пожилые люди, информационное общество, университет третьего возраста, социально-педагогическая технология.

Novikova O. J. The problem of sociopedagogical adaptation of aged people to the conditions of information society

In the given article the necessity of elaborating new sociopedagogical technologies for the effective adaptation of aged people to new living conditions is grounded. The universities of the third age are considered as one of the means to adapt elderly people to the conditions of information society.

Key words: elderly people, information society, university of the third age, sociopedagogical technology.

УДК [37-053.4:316.362.31](73)

Отравенко О. В.

СТАВЛЕННЯ ДО ПРОБЛЕМИ БЕЗБАТЬКІВСТВА У США

Неповні сім'ї з однією матір'ю складають переважну кількість від загального числа неповних сімей. Вони створюються внаслідок позашлюбного народження дитини, розлучення батьків або смерті

батька. При безбатьківстві батько відсутній у житті дитини та немає ніякого спілкування з ним.

Учені приділяють багато уваги вивченню безбатьківства та вихованню дітей із неповних сімей, які виховуються однією матір'ю тощо. Мета поданої статті полягає в тому, щоб узагальнити американський досвід стосовно неповних материнських сімей.

Погляд на проблему безбатьківства вивчався багатьма американськими вченими. Серед них немає однієї спільної думки щодо наслідків безбатьківства, чи є вони такими суворими. Неповні сім'ї з однією матір'ю досліджувалися такими американськими вченими, як Д. Попену, (D. Popenoe), Дж. Елстайн (J. Elshtain), С. Макланахан (S. McLanahan), М. Деніелс (M. Baniels), Д. Куейл (Dan Quayle), М. Геллегер (M. Gallagher), Р. Грісволд (R. Griswold), Ф. Додсон (F. Dodson) та інші. Учених, які займалися проблемою безбатьківства, можна поділити на 3 табори: консерватори, ліберали та феміністи.

Консерватори вважають, що безбатьківство дуже шкідливе для виховання дітей. З дитини, яка живе з однією матір'ю, не вийде нічого гарного. Дитина повинна виховуватися у повній сім'ї, де обидва батьки займаються вихованням для її повноцінного та гармонійного розвитку. Тому вони виступають за оновлення сімейних цінностей та підтримку сімей церквою. До консерваторів відносяться такі дослідники неповних сімей, як Д. Попену, (D. Popenoe), Дж. Елстайн (J. Elshtain), С. Макланахан (S. McLanahan), С. Деніелс (C. Daniels), Д. Куейл (D. Quayle), Р. Грісволд (R. Griswold) та інші. Більшість консерваторів є чоловіками.

Ліберали признають, що сім'я втратила колишню цінність та не повинна існувати як тягар для жінки та чоловіка. Неповні сім'ї також мають право на існування, вони не мають особливих відмінностей від повних сімей, окрім того, що неповні сім'ї можуть мати проблеми фінансового характеру (і то не завжди) та структурні зміни завдяки відсутності батька. До лібералів належать такі вчені, як М. Геллегер (M. Gallagher), Ф. Додсон (F. Dodson), К. Полліт (K. Pollitt), К. Кеністон (K. Keniston) та інші.

Феміністи (більшість з них жіночої статі) визнають незалежність людини у сім'ї та її індивідуальність на роботі. Феміністи приймають різні форми сімейних відносин, поважають сім'ю як соціальний інститут, але прагнуть бути сучасними та мати свободу і рівність у сімейних стосунках та вихованні дітей, а також матеріальну незалежність. До феміністів належать такі вчені, як Дж. Гіель (J. Giele), А. Сколнік (A. Skolnick), М. Кранцлер (M. Krantzler) та інші.

Погляд консерваторів на безбатьківство

Консерватори підтримують повну сім'ю та вважають наслідки неповних сімей жахливими.

Попену [1] стверджує, що 60% гвалтівників, 72% вбивць та 70% ув'язнених на тривалий термін були жертвами виховання без батька у

дитинстві. Також діти з сімей без батька частіше скоюють самогубства, зловживають наркотики. Згідно з Дж. Елштайном (J. Elshstain) [2] переважна більшість дітей без батька переживають різні психологічні проблеми: занепокоєння, смуток, тривожний настрій, фобії та навіть депресії. Діти без батька частіше прогулюють школу, вдвічі частіше кидають середню школу, мають гірші відмітки, також мають менше шансів на навчання у вищій школі, ніж діти, які живуть з обома біологічними батьками. Дослідження С. Деніелс [3] виявило, що діти без батька також мають негативні прагнення у майбутньому. С. Деніелс прийшла до висновку, що відсутність біологічного батька зменшує доступ до важливих економічних, батьківських та суспільних ресурсів.

Консерватори підтвердили, що батько дійсно має значення, і що нація повинна підтримувати повну сім'ю, в якій батько має позицію лідера. Грісволд (Griswold) [4] впевнений, що чоловіки повинні перестати бути жінкоподібними та повинні зайняти ведучу роль, тому що діти без батька приречені.

Відсутність батька може привести до того, що діти стають неприборканими, байдужими та грубими. Відсутність батька приводить до втрати частини себе. Для того, щоб заповнити нестачу батька, діти звертаються до сексу, наркотиків та жорстокості [1].

Але головною причиною погіршення благополуччя дитини консерватори вважають втрату прибутку. Деніелс [3] встановив, що втрата прибутку, яку відчувають жінки при втраті чоловіка, є великим недоліком.

Всі негативні наслідки з'являються при вихованні дитини однією матір'ю. Тому консерватори так піклуються про збереження повної сім'ї. Дорослі повинні відчувати відповідальність за сім'ю, тоді діти будуть рости щасливішими та розумнішими. Консерватори прагнуть зробити статус матері-одиначки непривабливим, але для батька повинні бути більш суворі закони щодо захисту дитини [3].

Погляд лібералів на безбатьківство

Ліберали спростовують висновки консерваторів стосовно безбатьківства як узагальненого вивчення неповних сімей. М. Гелегер [5] дотримується думки, що статистика матерів-одиначок позбавлена законної сили і що наслідки безбатьківства були сильно перебільшені для підтримки Батьківського руху 90-х років. Її дослідження показало, що діти, які живуть із матерями-одиначками, мають такий же самий відсоток підліткової вагітності та кидають навчання також само, як і діти батьків-одиначок. Гелегер також виявила, що діти, які живуть із матерями-одиначками, так само успішні, як і діти з повної сім'ї, а також більш успішні, ніж діти, які живуть з одним батьком. Гелегер звинувачує чоловіків у перебільшенні статистики по батьківським сім'ям.

Наслідки розлучення не є довготривалими, а також немає єдності думок стосовно наслідків безбатьківства на дітей. Ліберали погоджуються з консерваторами, що найбільша проблема, з якою

стикаються матері-одиначки, це бідність, яку переживає сім'я внаслідок нестачі відповідального батька, а не наслідки життя без нього. Р. Грісволд [6] стверджує, що сім'ї матерів-одиначок живуть у бідності та залишаються у скрутному матеріальному становищі більше часу, ніж будь-яка інша соціальна група.

Ліберали вважають, що сімейні структури є застарілими в наш час та повинні змінюватися. Починаючи з 60-х років жінки зруйнували багато соціальних рамок [3]. Незалежна жінка змінила відношення до неповної сім'ї як до особистого вибору. Все більше жінок стають незалежними від економічної або соціальної підтримки чоловіка. Розлучення та позашлюбні народження є дуже поширеними явищами.

Погляд феміністів на безбатьківство

Існує оптимістичний погляд на сімейні зміни, який іде з 70-х років 20 сторіччя та базується на припущеннях. У той час було мало фактів, щоб підтвердити ці припущення. Але це було великим моментом в американському житті.

Перше припущення було економічним, що жінка могла бути матір'ю не будучи дружиною. Для цього були достатні підстави. На початку 70-х років жінки змогли досягти значних успіхів у працевлаштуванні. Згідно з дослідженням Ради Карнегі по дітям [6], яке мало місце у 1977 році, більшість сімей, які відносяться до середнього класу, переживуть розлучення без катастрофічного пірнання в бідність. Феміністки довели, що для багатьох жінок економічна незалежність була фактично способом досягнення мети у напрямі свободи як від чоловіків, так і від шлюбу.

Друге припущення було, що сімейне руйнування не викликало тривалої шкоди для дітей, але й могло фактично збагатити їх життя. Згідно з М. Кранцлер [7] діти можуть витримати будь-яку сімейну кризу без серйозного тривалого пошкодження і виростуть гарними людьми. Окрім того, неповні сім'ї або сім'ї із мачухою або вітчимою створили більш поширену мережу спорідненості, ніж сім'я не розлучених батьків. Ця мережа оточила б дітей павутиною теплих і підтримуючих взаємин.

Третє припущення полягає в тому, що нова різноманітність у сімейній структурі зробить Америку кращим місцем. Різноманітні сімейні форми мають зробити націю сильніше. Реальною проблемою є не сімейне руйнування безпосередньо, але стигма цих новоз'явлених сімейних форм. Ця стигма ставить дітей у психологічний ризик, змушуючи їх відчувати себе присоромленими або не такими, як всі інші. А оскільки таких нестандартних сімей становилося все більше, діти відчуватимуть себе нормальними.

Отже, як ми бачимо, діти з неповних сімей мають ризик поганих наслідків безбатьківщини, але цього всього можливо уникнути, якщо мати має нормальне матеріальне становище та приділяє достатньо часу своїй дитині. Жінка повинна нести відповідальність за свої вчинки. Не

треба розлучатися, щоб довести свою незалежність, але й жити з чоловіком тільки заради інтересів дітей не треба.

Часто дорослі шукають свободу, незалежність, і цей вибір у сімейних взаєминах суперечить потребам дитини в розвитку, стабільності, гармонії і постійності у сімейному житті. Руйнування сім'ї не повинне створювати прірву між інтересами батьків та інтересами дітей.

Література

1. Popenoe D. Life without father / Popenoe D. – New York: Free Press, 1996. – 288 p. **2. Elshtain J.** Public Man, Private Woman / Elshtain J. –New Jersey: Princeton University Press, 1993. – 412 p. **3. Daniels C.** Lost Fathers: The Politics of Fatherlessness in America / Daniels C. – NY: Palgrave Macmillan, 2000. – 208 p. **4. Griswold. R.** Fatherhood in America: A History / Griswold. R. – NY: Basic Books, 1993. – 368 p. **5. Gallagher M.** The Age of Unwed Mothers: Is Teen Pregnancy the Problem? / Gallagher M. Gallagher, Maggie. New York: Institute for American Values, 1999. – 60 p. **6. Keniston K.** All our children: The American Family Under Pressure. New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1977. – 255 p. **7. Krantzler M.** Creative Divorce: A New Opportunity for Personal Growth. NY: Signet, 1975. – 240 p.

Отравенко О. В. Ставлення до проблеми безбатьківства у США

Стаття подає ставлення американських учених до проблеми безбатьківства у США. Учені поділяються на 3 табори: консерватори, ліберали та феміністи. Консерватори прагнуть відновити втрачену цінність повної сім'ї. Ліберали признають структурні зміни сучасної сім'ї та спростовують негативні наслідки безбатьківщини. Феміністи поважають різні форми сім'ї, але виступають за рівність та незалежність всіх членів сім'ї.

Ключові слова: неповна сім'я, безбатьківство, сім'я з однією матір'ю, ліберали, консерватори, феміністи.

Отравенко О.В. Отношение к проблеме безотцовщины в США

В статье рассматривается отношение американских ученых к проблеме безотцовщины в США. Ученые разделяются на 3 лагеря: консерваторы, либералы и феминисты. Консерваторы стремятся восстановить утраченную ценность полной семьи. Либералы признают структурные изменения современной семьи и отрицают негативные последствия безотцовщины. Феминисты уважают разные формы семьи, но выступают за равноправие и независимость всех членов семьи.

Ключевые слова: неполная семья, безотцовщина, семья с одной матерью, либералы, консерваторы, феминисты.

O. Otravenko The Attitude to the Problem of Fatherless Children in the USA

The article reviews the attitude of American scientists to the problem of fatherless families in the USA. The scientists are divided into 3 camps: conservatives, liberals, and feminists. Conservatives strive to restore the lost value of the full family. Liberals acknowledge the structural changes of the modern family and deny the negative effects of fatherless. Feminists respect different forms of a family, but they stand for the equality and independence of all family members.

Key words: single parent family, fatherless, single mother family, liberals, conservatives, feminists.